

**Utlåtande 2008:158 RII (Dnr 314-2349/2005)**

**Bredare trottoarer för att ge fotgängare och trottoarlivet mer plats i Stockholms innerstad**

**Motion av Åsa Romson m.fl. (mp) (2005:44)**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande  
Motion (2005:44) av Åsa Romson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som  
anförs i detta utlåtande.

**Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund** anför följande.  
(Föredragande borgarråd fr.o.m. den 15 september 2008 är Ulla Hamilton)

*Ärendet*

Motionärerna framhåller i sin motion (2005:44) att fler och fler människor rör sig i Stockholms innerstad men att problemet på många ställen är att utrymmet för gångtrafikanterna är alldeles för litet. De påpekar vidare att det är viktigt att allas gående främjas för att vi skall må bättre. Trottoaren är inte bara en transportsträcka utan dessutom stockholmarnas gemensamma uteplats. Motionärerna hemställer därför att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator och att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse, samt att ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och stadsplanering.

## Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, dåvarande trafiknämnden, kommunstyrelsens handikappråd, stadsdelsnämnderna Norrmalm, dåvarande Katarina-Sofia och Maria-Gamla stan.

*Stadsledningskontoret* anser att trottoarlivet är en viktig del i det totala gatulivet framförallt i innerstaden eftersom det är här det i många fall rör sig flest människor. Det är därför viktigt att utformningen är sådan att olika behov kan tillfredställas.

*Trafiknämnden* delar motionärernas synpunkter att de gåendes behov i allt för liten utsträckning fått styra gatuplaneringen i Stockholm. Fotgängarnas perspektiv ska tas hänsyn till i högre grad än vad som nu sker.

*Kommunstyrelsens handikappråd* anser att idén med bredare trottoarer är generellt sett positiv. Dock kan det finnas flera problem, t.ex. där gatan redan inledningsvis är för smal för att rymma en bredare trottoar. Ett annat problem är när cyklar och fotgängare skall samsas om utrymmet, dvs. när cykelbana och trottoar för gående ligger sida vid sida. Detta innebär stor fara för fotgängare i allmänhet och handikappade fotgängare etc. i synnerhet.

*Norrmalms stadsdelsnämnd* är tveksam till förslaget om att bilda ett fotgängarråd men tycker i övrigt att de förslag som framförs i motionen är väl värda att arbeta vidare med. Det är helt klart att gatulivet i Stockholms innerstad fått en allt större betydelse för de människor som bor och vistas i staden och det är viktigt att se vad som ytterligare kan göras för att skapa trivsel och locka till utevistelse.

*Katarina-Sofia stadsdelsnämnd* anser att det är positivt med motionens förslag om studier och tydliggörande av fotgängarnas behov och framhåller vikten av att särskilt uppmärksamma barns villkor i stadsmiljön och problemen för personer med funktionshinder och äldre personer då de tar sig fram i staden.

*Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd* anser att bredare gångbanor med mer plats för uteserveringar, växter m.m. skulle kunna vara trevligt på många sätt. Gatumiljön blir mer livfull med ett blomstrande café- och restaurangliv. Men staden bör också ha i åtanke att allt för mycket fast gatumöblering utgör ett hinder vid renhållning och snöröjning. Vidare anser nämnden att det inte finns behov av ett särskilt råd för att komma fram till att det är fördelaktigt med en generös bredd på trottoaren.

## *Mina synpunkter*

Stockholms gaturum är stadens blodomlopp och en förutsättning för en levande, tillgänglig och dynamisk stad. En välplanerad och välfungerande trafik bidrar till ökad trygghet, bättre miljö, hjälper människor att få sina livspussel att gå ihop samt är en förutsättning för staden och regionens utveckling och tillväxt. Stadens trottoarliv är dessutom en viktig del i det totala gatulivet framförallt i innerstaden eftersom det är här det i många fall rör sig flest människor.

På grund av det begränsade gatuutrymmet uppstår ofta målkonflikter mellan olika trafikslag. Detta behöver inte alltid vara negativt utan snarare en del i den dynamiska stadens utveckling. För att minimera de negativa aspekterna i konflikten mellan olika trafikslag krävs en strukturerad och planerad överblick av arbetet med framkomlighet. Det är viktigt att det finns en bra samordning av stadens arbete så att alla trafikslag ges goda förutsättningar.

Staden måste få en samlad bild av stadens åtgärder på gatunätet, bl.a. genom att se vilken effekt de olika sektorsprogram, som fastställts i berörda nämnder och kommunfullmäktige, utgör för staden som helhet.

För att Stockholm ska bli mer framkomlig för stadens medborgare krävs det att man lyfter blicken och flyttar fokus från enskilda sektorer till gaturummet i sin helhet. Det gäller att hitta en sammanvägning och belysa konsekvenserna för alla trafikslag.

Arbetet med gåendes beteende i trafiken ska integreras med övriga trafikanters beteende för en ökad säkerhet samt ökad förståelse hos medborgarna för målkonflikterna mellan trafikanterna. Det finns ett flertal ställen i staden där konflikterna är särskilt stora. Långholmsgatan, Tegelbacken och Götgatan är till exempel färdvägar där mycket riskabla situationer uppstår, dels mellan cyklar och bilar men i minst lika hög grad mellan cyklar och gående. Ökad övervakning samt informationsinsatser till medborgarna ska vara en viktig del i arbetet med en bättre och säkrare trafik i Stockholm. Oskyddade trafikanter, såsom barn och rörelsehindrade har t.ex. inte det skydd som krävs idag vid delade gång- och cykelbanor på grund av höga hastigheter och ett oaktsamt beteende.

Sedan den dåvarande borgerliga majoriteten år 1999 initierade arbetet med ett tillgängligare Stockholm har nästan en miljard kronor satsats för att öka tillgängligheten i staden, inte minst i det gemensamma gaturummet. Kontinuerligt byggs övergångsställen om till en stockholmsmodell med en kant och kontrasterande plattor för synskadade och en ramp för hjulförsedda hjälpmedel, befintliga rännalsplattor byts ut, utvändiga trappor kontrastmarkeras på första och sista steget i varje trapplopp, försök har genomförts att med hjälp av

ett smartcard ge möjlighet för grupper av funktionshindrade att förlänga tiden för grön gubbe vid övergångsställen i närheten av t.ex. gruppboenden, parksoffor med armstöd, ryggstöd och lite högre sitthöjd har placerats ut i parker och i gatumiljön, utbyte av bländande armaturer till bländfria har genomförts.

Utifrån stadens arbete med en helhetssyn över det gemensamma gaturummet och de specifika förbättringsåtgärderna för fotgängare anser jag att det inte finns något behov av ett särskilt råd för att komma fram till att det är fördelaktigt med en generös bredd på trottoaren. Det finns heller ingen anledning till att specialstudera stadens gatuliv för att öka kunskapen om trottoarens betydelse då staden redan idag visar stor hänsyn till gångtrafikanterna vid utformning av Stockholms gatumiljö.

#### *Bilagor*

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2005:44) av Åsa Romson m.fl. (mp) om bredare trottoarer för att ge fotgängare och trottoarlivet mer plats i Stockholms innerstad

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Bifalla motionen.
3. Därutöver anför följande.

Motionen framhåller vikten av att ta hänsyn till gångtrafiken som trafikslag. Vikten av detta kan inte nog understrykas. Sedan lång tid pågår ett särskilt arbete för att utveckla trafikmiljön för yrkestrafik, nyttotrafik, kollektivtrafik, cykeltrafik och turisttrafiken. Gångtrafiken – det mest demokratiska trafikslaget – har dock aldrig uppmärksammats. I själva verket får ofta den flexibla gångtrafiken vara den som anpassar sig till trafikmiljön istället för tvärtom, inte minst vid gatuarbeten med mera. Något som aldrig bilister eller cyklister skulle acceptera. Den borgerliga majoritetens bristande förståelse för de intressekonflikter som uppkommer i trafiken och dess ensidiga intresse för biltrafikens framkomlighet accentuerar bara problemen. Därför bör motionen bifallas.

**Reservation** anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå majoritetens svar

2. bifalla motionen
3. därutöver anföra följande:

Fler och fler människor söker sig ut på stadens gator och torg vilket bidrar till en levande stadsmiljö. Varje person som väljer att gå istället för att ta bilen bidrar också till bättre folkhälsa och minskade klimatutsläpp. Därför vill motionärerna ge mer utrymme för den typen av stadsliv. Majoriteten avvisar kraven med hänvisning till att det behövs ett helhetsperspektiv på trafiken, vilket i princip innebär att biltrafiken ska fortsätta att dominera staden trots att fler människor går till fots eller vistas i staden utan bil. Ett helhetsperspektiv torde därmed innebära att även gångtrafikanter får plats i staden.

Man kan också fråga sig varför majoriteten som brukar förespråka den täta stenstaden och dess dynamiska uterum så ofta för en politik i motsatt riktning. Att sträva efter ökad biltrafik är oförenligt med visionen om stenstaden som en vital mötesplats.

Det är också märkligt att majoriteten i sitt svar angriper cyklisterna som den största faran i staden. Betydligt fler människor blir skadade och dödade av bilister än av cyklister. Självklart bör dock inte cyklisterna utgöra en fara, men motionärens förslag handlar ju också om att öka säkerheten för oskyddade trafikanter.

Majoriteten hävdar att man redan tar hänsyn till gångtrafikanter och hänvisar bland annat till smart card för grönljus är en åtgärd. Tyvärr missar man att det är många grupper som inte kvalificerar för ett sådant kort som ändå har problem att hinna över övergångsstället, till exempel föräldrar med barn eller människor som går sakta utan att ha grava handikapp.

Tillgänglighet handlar inte enbart om speciallösningar för vissa grupper, det handlar om att alla, från barn till äldre, ska kunna röra sig fritt i staden. Därför behövs en analys av staden ur andra perspektiv än bilistens, och ett fotgängarråd är ett viktigt steg. Flera av de nämnder och förvaltningar, även stadsledningskontoret, är också betydligt mer positiva till motionen än vad majoriteten är. Det tyder på att det finns ett mycket större intresse av att lyfta dessa frågor än vad majoriteten tror.

**Reservation** anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Motionen bifalles
2. Därefter anföra följande

Det är mycket viktigt att främja Stockholmarnas möjlighet att gå till fots. Promenader bidrar till bättre hälsa och en stad där människor förflyttar sig till fots är lugnare och tryggare än en stad där folk åker buss och bil. Att gå till jobbet eller fritidsaktiviteter ger minst klimatpåverkan av alla transportslag. Precis som framhålls i borgarrådets svar på motionen konkurrerar i dagsläget fotgängare, cyklister, bilister och busschaufförer om utrymme på stadens gator. Bussarna har oftast egen fil, bilarna en eller två

filer, cyklisterna en fil som antingen är enkelriktad eller dubbelriktad och fotgängarna har en trottoar. Cykelbana på gata innebär ofta arga trafikanter, stressiga omkörnings-situationer och osäkerhet för cyklisterna. Separat upphöjd cykelbana bredvid trottoar innebär ofta arga fotgängare, stressade cyklisterna som vill köra om och osäkerhet både för cyklisterna och för fotgängare.

Lösningen på problemet är inte enkel då utrymmet är begränsat. Vänsterpartiet föreslår att utrymme tas från parkeringsplatser som ofta är anvisade till gatans kant, precis bredvid trottoaren. På gator med två filer för biltrafik bör en fil fördelas mellan cyklisterna och fotgängare. Vi vill ha en stad där människorna får mest plats och inte bilarna – på sikt en helt bilfri innerstad. Vi har i dagsläget varken behov eller rätt att använda bilar i städer där kollektivtrafikunderlaget är stort och avstånden små i förhållande till Sveriges glesbygd. Bilen tar plats, slukar energi och är orsaken till att många människor dör i förtid. Låt klimatsmarta fotgängare och cyklisterna få sin rättmätiga andel av utrymmet på stadens gator.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2005:44) av Åsa Romson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 10 september 2008

På kommunstyrelsens vägnar:  
STEN NORDIN

Mikael Söderlund

*Anette Otteborn*

**Reservation** anfördes av *Tomas Rudin, Roger Mogert, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

**Reservation** anfördes av *Emilia Hagberg* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

**Reservation** anfördes av *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

## ÄRENDET

Motionärerna framhåller att fler och fler människor rör sig i Stockholms innerstad men att problemet på många ställen är att utrymmet för gångtrafikanterna är alldeles för litet. De påpekar vidare att det är viktigt att allas gående främjas för att vi skall må bättre. Trottoaren är inte bara en transportsträcka utan dessutom stockholmarnas gemensamma uteplats. Motionärerna hemställer därför att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator och att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse, samt att ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och stadsplanering.

## BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, dåvarande trafiknämnden, kommunstyrelsens handikappråd, stadsdelsnämnderna Norrmalm, dåvarande Katarina-Sofia och Maria-Gamla stan.

### **Stadsledningskontoret**

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### **Ärendets beredning**

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till trafiknämnden, kommunstyrelsens handikappråd, stadsdelsnämnderna i Katarina-Sofia, Maria-Gamla stan och Norrmalm samt stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av infrastrukturavdelningen.

#### **Ärendet**

Motionärerna framhåller att fler och fler människor rör sig i Stockholms innerstad men att problemet på många ställen är att utrymmet för gångtrafikanterna är alldeles för litet. Man påpekar vidare att det är viktigt att allas gående främjas för att vi skall må bättre. Trottoaren är inte bara en transportsträcka utan dessutom Stockholmarnas gemensamma uteplats. Motionärerna hemställer därför att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator och att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse, samt att ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och stadsplanering.

## Synpunkter från övriga remissinstanser

### *Trafiknämnden*

Nämnden beslöt att i huvudsak bifalla kontorets tjänsteutlåtande där man beskriver svårigheterna med att prioritera utrymmet i det offentliga rummet. Det blir ofta en avvägning mellan många olika motstridiga intressen, samtidigt som en funktionell och estetiskt tilltalande miljö skapas. Det är därför inte möjligt att generellt rekommendera bredare gångbanor utan detta måste studeras i det enskilda fallet.

Nämnden beslöt att tillstyrka motionärernas begäran angående att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator samt att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse. Nämnden anförde vidare att man delar motionärernas synpunkter att de gåendes behov i allt för liten utsträckning fått styra gatuplaneringen i Stockholm. Fotgängarnas perspektiv ska tas hänsyn till i högre grad än vad som nu sker. Förslaget om att inrätta ett fotgängarråd vill nämnden ska utredas vidare för att undersöka om det är en lämplig form för påverkan och inflytande i dessa frågor.

### *Kommunstyrelsens handikappråd*

Idén med bredare trottoarer är generellt sett positiv. Dock kan det finnas flera problem, t.ex. där gatan redan inledningsvis är för smal för att rymma en bredare trottoar. Ett annat problem är när cyklar och fotgängare skall samsas om utrymmet, dvs. när cykelbana och trottoar för gående ligger sida vid sida. Detta innebär stor fara för fotgängare

i allmänhet och handikappade fotgängare etc. i synnerhet. En bra början skulle vara att man ser till att dagens regler efterlevs, dvs. bort med skyltar och cyklar från trottoarer. Av stor vikt är att restauranger och caféer verkligen avgränsar sina uteserveringar. Om de avgränsades bättre skulle bl.a. rullstolsburna och synskadade få lättare att ta sig fram. Ett bra sätt skulle vara att man sätter en mininivå på hur breda trottoarer måste vara. Det är viktigt att alla kan röra sig fritt och utan risk för att snubbla på något hinder som står på trottoaren. Vilken bredd som behövs för att tillgodose de olika behoven måste fastställas av trafiknämnden, marknämnden och stadsbyggnadsnämnden i samarbete med respektive handikappråd. De mått som fastställs ska skrivas in i stadens utemiljöprogram och andra relevanta styrdokument.

### *Katarina-Sofia stadsdelsnämnd*

Nämnden tycker att det är positivt med motionens förslag om studier och tydliggörande av fotgängarnas behov och framhåller vikten av att särskilt uppmärksamma barns villkor i stadsmiljön och problem för personer med funktionshinder och äldre personer då de tar sig fram i staden.

### *Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd*

Inom staden finns redan ett råd, stads-miljögruppen, som diskuterar och ger rekommendationer om allehanda om- och nybyggnader i staden varför nämnden anser att ett råd som endast tillvaratar gångtrafikanternas perspektiv är överflödigt då även gåendes synpunkter tas tillvara inom gruppen.



### *Norrmalms stadsdelsnämnd*

Förvaltningen är tveksam till förslaget om att bilda ett fotgängarråd men tycker i övrigt att de förslag som framförs i motionen är väl värda att arbeta vidare med. Det är helt klart att gatulivet i Stockholms innerstad fått en allt större betydelse för de människor som bor och vistas i staden och det är viktigt att se vad som ytterligare kan göras för att skapa trivsel och locka till utevistelse.

#### **Stadsledningskontorets synpunkter**

Trottoarlivet är en viktig del i det totala gatulivet framförallt i innerstaden eftersom det är här det i många fall rör sig flest människor. Det är därför viktigt att utformningen är sådan att olika behov kan tillfredställas. Det är inte alltid så lätt eftersom en mängd olika krav ställs på utformningen av gaturummet. I innerstan har vi en begränsad bredd på gaturummet och här skall gångtrafik-, cykeltrafik-, kollektivtrafik- distributionstrafik- och biltrafik samsas. Detta innebär att kompromisser måste göras. Det finns också motstridiga intressen på gångbanorna där man förutom ytor för gångtrafik också vill ha plats för till exempel uteserveringar, cykelställ reklamtavlor m.m. Idag har många upptäckt fördelen med att gå eftersom det i innerstan i många fall är ett snabbare sätt att ta sig fram än andra alternativ och att det är ett bra sätt att få motion. En bidragande orsak är den hälsotrend som vi nu ser i samhället. Det är viktigt att se gångtrafiken som ett transportslag, och att göra prioriteringarna efter detta.

Motionärerna har föreslagit att gångtrafiken och trottoarlivet skall specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarlivets betydelse. I samband med Stockholmsförsöket görs en studie ur fotgängarperspektiv av stadsrum och stadsliv. Denna studie kan vara en bra utgångspunkt för att bättre förstå de behov som skall tillfredställas på trottoarerna. Säkerhet och trygghet är frågor som speciellt måste tas hänsyn till i utformningen av miljöer för gående. Det är viktigt både för att undvika onödig biltrafik och för folkhälsan att uppmuntra gångtrafikanterna. Det är positivt att trafikkontoret arbetar med att i digital form presentera gångtrafiknätet och att detta kan bilda underlag för navigeringssystem för synskadade men även framöver användas för andra fotgängargrupper.

Vad gäller ett fotgängarråd anser kontoret att det är viktigare att fokusera på frågorna inom de råd och referensgrupper som redan finns i staden och att där göra de avvägningar som krävs mellan olika trafikantgrupper.

#### **Trafiknämnden**

**Trafiknämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2005 att i hudsak godkänna kontorets tjänsteutlåtande, att bifalla 1:a och 2:a att-satsen i motionen samt att därutöver anföra följande:

Vi delar motionärernas synpunkter att de gåendes behov i allt för liten utsträckning fått styra gatuplaneringen i Stockholm. Fotgängarnas perspektiv ska

tas hänsyn till i högre grad än vad som nu sker. Förslaget om att inrätta ett fotgängarråd vill vi ska utredas vidare för att undersöka om det är en lämplig form för påverkan och inflytande i dessa frågor.

*Reservation* anfördes av vice ordföranden Sten Nordin (m) samt ledamöterna Helena Bonnier (m), Regina Öholm (m), Madeleine Sjöstedt (fp), Claes Fleming (fp) och Björn Nyström (kd) enligt kontorets förslag.

**Trafikkontorets** tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

### **Bakgrund / Remissen**

Åsa Romson, Per Bolund och Cecilia Obermüller (alla mp) efterlyser i en motion till kommunfullmäktige (bilaga 1) bl a bredare trottoarer i innerstaden, framför allt på solsidan. Vidare föreslår man att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnad och nyanläggning, att gångtrafiken och trottoarlivet specialstuderas och att ett fogängarråd bildas som referensgrupp vid utformning av vägar, torg och stadsplanering.

### **Analys och konsekvenser / Trafikkontorets synpunkter**

Utformningen av det offentliga rummet i innerstaden med befintlig bebyggelsestruktur och givna gatubredder innebär alltid en avvägning av många olika, ofta motstridiga intressen. Det finns önskemål om breda gångbanor, med utrymme för belysning och trafikanordningar, träd, skräpkorgar, cykelställ, tekniska anordningar, reklam- och informationstavlor och andra gatumöbler, plats för kiosker, försäljningsytor, uteserveringar och andra tillfälliga upplåtelse. På körbanorna skall inrymmas plats för cyklar, kollektivtrafik, rörlig biltrafik samt parkering och angöringsplatser för nyttotrafik, allt detta med hänsyn tagen till trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet för alla trafikantkategorier. Det skall också finnas rimligt utrymme för erforderliga drift- och underhållsinsatser sommar som vinter samt plats för upplåtelse i samband med reparation och underhåll av fastigheter och den tekniska infrastrukturen under gatu- ytan.

Sammantaget innebär detta en komplicerad avvägning av olika var för sig högst legitima intressen, så att en funktionell och estetiskt tilltalande gatumiljö skapas. Det är enligt kontorets uppfattning inte möjligt att generellt rekommendera bredare gångbanor utan detta är en fråga som alltid måste studeras i det enskilda fallet. Kontoret har dock en Teknisk handbok som definierar vissa minimimått för olika trafikfunktioner på de vanligaste gautyperna.

#### *Tydliggörande av gångtrafikens behov*

Motionens förslag att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator är en självklarhet och tillämpas alltid av trafikkontoret.

### *Specialstudier av gångtrafik och trottoarliv*

Att gångtrafiken och trottoarlivet på gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse har genomförts vid ett antal tillfällen. Bl a beställde staden år 1990 en omfattande studie ur ett fotgängarperspektiv av stadsrum och stadsliv i Stockholms City av den kände danske arkitekten Jan Gehl. Särskilda fotgängarstudier har också genomförts i samband med omdaningar av viktigare platser och torg. Som exempel på detta under snare tid kan nämnas Gustav Adolfs Torg, Slussen, Citybanans uppgångar m fl. I samband med miljöavgiftsförsöket har stadsledningskontoret uppdragit åt ovan nämnde Jan Gehl att genomföra en gångtrafikstudie i anslutning till detta projekt.

### *Fotgängarråd*

Motionärerna föreslår att ett särskilt fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar, gator och stadsplanering. Trafikkontoret har redan en funktion av denna karaktär genom "Stadsmijögruppen" som är en grupp som träffas en gång per månad. I gruppen finns representanter för Trafikkontoret, Stadsbyggnadskontoret, Markkontoret, Stadsmuseet, Skönhetsrådet, Konstkansliet och alla 5 stadsdelsförvaltningarna i innerstaden. Gruppen fungerar som kommunintern referensgrupp i frågor som rör utformningen av och estetiken i det offentliga rummet och ger möjlighet till informella diskussioner som är vägledande inför beslut om stadsmiljöns utformning. När det gäller externa samråd särskilt vad gäller framkomlighet och säkerhet finns sedan många år referensgruppen "Trafikkommittén" med representanter för Trafikkontoret, Polisen, Brandförsvaret, SL, Cykelfrämjandet, Nyttotrafiken, Taxi mfl. I denna kommitté skulle också en representant för "FOT" kunna inbjudas. Kontoret anser inte att det utöver detta behövs inrättas ett särskilt fotgängarråd.

### **Trafikkontorets förslag**

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden överlämnar och åberopar detta utlåtande som yttrande över motionen.

## **Kommunstyrelsens handikappråd**

**Kommunstyrelsens handikappråd** beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2005 att som svar på remissen lämna följande yttrande

Idén med bredare trottoarer är generellt sett positiv. Dock kan det finnas flera problem, t.ex. där gatan redan inledningsvis är för smal för att rymma en bredare trottoar. Ett annat problem är när cyklar och fotgängare skall samsas om utrymmet, dvs. när cykelbana och trottoar för gående ligger sida vid sida. Detta innebär stor fara för fotgängare i allmänhet och handikappade fotgängare etc. i synnerhet. En bra början skulle vara att man ser till att dagens regler efterlevs, dvs.

bort med skyltar och cyklar från trottoarer. Av stor vikt är att restauranger och caféer verkligen avgränsar sina uteserveringar. Om de avgränsades bättre skulle bl.a. rullstolsburna och synskadade få lättare att ta sig fram. Ett bra sätt skulle vara att man sätter en mininivå på hur breda trottoarer måste vara. Det är viktigt att alla kan röra sig fritt och utan risk för att snubbla på något hinder som står på trottoaren.

Vilken bredd som behövs för att tillgodose de olika behoven måste fastställas av trafiknämnden, marknämnden och stadsbyggnadsnämnden i samarbete med respektive handikappråd. De mått som fastställs ska skrivas in i stadens utemiljöprogram och andra relevanta styrdokument.

Ledamoten Ylva Wahlström (mp) deltog ej i beslutet.

### **Norrmalms stadsdelsnämnd**

**Norrmalms stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2005 i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

*Reservation* anfördes av ledamoten Ulla Dahl (mp), *bilaga 1*.

*Särskilt uttalande* gjordes av vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) och ledamoten Sebastian Cederschiöld m.fl. (m), *bilaga 1*.

**Norrmalms stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 21 juli 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadsdelsnämnden med anledning av en motion från Åsa Romson, Per Bolund och Cecilia Obermüller (mp) som föreslår att gångtrafiken och trottoarlivet på gator i innerstaden ska specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse och att ett fotgängarråd bildas. Vidare poängteras vikten av att vid ombyggnader och nyanläggningar tydliggöra gångtrafikanternas behov.

Förvaltningen är tveksam till förslaget om att bilda ett fotgängarråd men tycker i övrigt att de förslag som framförs i motionen är väl värda att arbeta vidare med. Det är helt klart att gatulivet i Stockholms innerstad fått en allt större betydelse för de människor som bor och vistas i staden och det är viktigt att se vad som ytterligare kan göras för att skapa trivsel och locka till utevistelse.

#### Ärendets beredning

Ärendet har beretts på stadsmiljö- och planeringsavdelningen.

## Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadsdelsnämnden med anledning av en motion från Åsa Romson, Per Bolund och Cecilia Obermüller (mp) om att ordna bredare trottoarer i Stockholms innerstad för att ge fotgängare och trottoarlivet mer plats.

I motionen framhålls att allt fler människor rör sig i Stockholms innerstads gatumiljöer och använder dessa på olika sätt. Uteserveringarna blir fler och är uppskattade, fler ställer ut blomsterarrangemang o.s.v. Vidare betonar man vikten av att vi ur ett hälsoperspektiv rör på oss mer och att möjligheten för alla att promenera borde främjas.

Åsa Romson, Per Bolund och Cecilia Obermüller (mp) hemställer därför att:

- gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator
- gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse
- ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformningen av vägar och gator och vid stadsplanering

### Förvaltningens synpunkter

Det är helt klart att gaturummet fått en allt större betydelse och förvaltningen delar helt uppfattningen om att det är viktigt att ge plats för ett blomstrande ”trottoarliv”. Trottoarer och gator måste därför utformas på ett sätt som lockar till utevistelse och gör det lätt för människor att röra sig och vistas i innerstaden.

Vid ombyggnation och nyanläggning av gator och vägar är det dock många faktorer som måste vägas in. Som förvaltningen ser det är det på de flesta håll i innerstaden mycket svårt att göra trottoarerna bredare. Det är redan i dagsläget trångt i gaturummet och svårt att få plats med allt som behövs, exempelvis cykelbanor, kollektivkörfält och liknande.

Gaturummet måste också utformas på ett sätt som gör att t.ex. äldre och funktionshindrade lätt kan ta sig fram och att barn tryggt kan röra sig i staden. Det är också viktigt att det på gator och trottoarer finns tillräckligt utrymme för att komma fram med renhållningsfordon och snöröjningsmaskiner. På en del håll har man därför fått göra avkall på den gångbanelsbredd som vore önskvärd sedd ur fotgängarperspektiv.

I motionen framhålls också den betydelse t.ex. gatuserveringar och blomsterarrangemang har för gaturummet. Inom ramen för City i Samverkan har förvaltningen under flera år bl.a. arbetat för att, med hjälp av sponsorer, försöka ordna olika typer av blomster-utsmyckningar vilket också resulterat i att allt fler offentliga platser kunnat förses med blommor och växter. Möjligheterna till den typen av utsmyckning är dock rätt begränsad eftersom de också här måste finnas tillräckligt utrymme för renhållningsfordon men även för exempelvis rullstolsburna och äldre att lätt kunna ta sig fram.

Enligt förvaltningens uppfattning beaktas frågan om gångtrafikanter redan idag i samband med de ombyggnationer och nyanläggningar av gator och vägar som genomförs i Stockholms stad. Det kan däremot finnas anledning att söka tydliggöra de behov gångtrafikanter har på utformningen av trottoarer. Hur detta ska tillgodoses är något

man från stadens sida bör arbeta vidare med.

Förvaltningen är positiv till förslaget om att specialstudera några gator i innerstaden i syfte att öka kunskapen om trottoarernas betydelse och också se vad som kan göras för att göra gatulivet mera inbjudande.

Däremot är förvaltningen mera tveksam till förslaget om att inrätta ett fotgängarråd. Staden har redan exempelvis handikappråd och pensionärråd på olika nivåer. Dessa råd har bl.a. till uppgift att söka tillvarata äldres och funktionshindrades behovet av framkomligheten i staden. Vad gäller gaturummet finns det säkert många olika grupper som skulle vilja ha egna råd inom staden som kan bevaka just deras frågor, exempelvis företrädare för taxinäringen och kollektivtrafiken. Även näringsidkare och föräldrar med skolbarn kan tänkas ha många synpunkter på gatumiljön. Förvaltningen kan inte se att det finns något direkt behov av just ett fotgängarråd.

### **Katarina-Sofia stadsdelsnämnd**

**Katarina-Sofia stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2005 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

*Reservation* anfördes av vice ordförande Margareta Björk m.fl. (m), *bilaga 1*.

**Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 12 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion av Åsa Romson m.fl. (mp) till bl a Katarina-Sofia stadsdelsnämnd. Motionen behandlar trottoarernas betydelse för fotgängare och som mötesplatser i staden och tar upp problemen med det på många ställen knappa utrymmet för gångtrafik. Motionärerna hemställer att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator, att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse samt att ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och gator och stadsplanering.

Förvaltningen tycker att det är positivt med motionens förslag om studier och tydliggörande av fotgängarnas behov och framhåller vikten av att särskilt uppmärksamma barns villkor i stadsmiljön och problem för personer med funktionshinder och äldre personer då de tar sig fram i staden.

#### Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande senast den 2 september 2005 remitterat en motion av Åsa Romson m.fl. (mp) om bredare trottoarer för att ge fotgängare och trottoar-

livet mer plats i Stockholms innerstad. Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, trafiknämnden, marknämnden, KS Handikappråd samt stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Maria-Gamla stan och Norrmalm

#### Motionen

Motionen (*Bilaga*) behandlar trottoarens betydelse för fotgängare och som mötesplatser i innerstaden. Problemet med det allt för knappa utrymmet för gångtrafikanter på många ställen tas upp och det hinder detta innebär i framkomlighet för tex. rullstolsburna och personer med barnvagn. Gåendets generellt hälsofrämjande effekt framhålls också.

Vidare berörs barnens transporter till förskolor och skolor där det anges att det finns en ökande tendens att föräldrar skjutsar med bil, vilket ger trafikproblem vid skolorna och mindre rörelseaktivitet för barnen. Det nämns att projekt bl.a. inom "Hållbart resande" har arbetat med säker skolväg och gående skolbussar, men att detta kan stödjas också genom vägplaneringen, om kunskapen om gångtrafikanternas behov ökas och tydliggörs.

I motionen konstateras att trottoaren inte bara är en transportsträcka utan Stockholmarens gemensamma uteplats där bl.a. aktiviteter som gatuserveringar och trottoarförsäljning gör gåendet meningsfullt. Det är därför bättre att ge mer utrymme till gångtrafiken genom att planera för bredare trottoarer på solsidan av gatan så att t.ex. uteserveringar ska kunna få plats än att förbjuda sådana.

Man pekar också på att fotgängarfrågor får allt större intresse även i andra städer och nämner Göteborg, där ett fotgängarprogram togs fram förra året, samt London där man arbetar för att bli världens mest gångvänliga stad 2015. Motionärerna menar att det är rimligt att Stockholm utvecklar dessa frågor och samlar ett råd som vara ett stöd i planering kring vägar och gator och i stadsplaneringen.

Motionärerna hemställer därför att gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator och att gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse. Vidare hemställs att ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och gator och stadsplanering

#### Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tycker att det är positivt med de idéer som framförs i motionen om att studera och tydliggöra gångtrafikanternas behov. Särskilt behöver barns villkor i stadsmiljön och de problem som personer med funktionsbinder och äldre människor möter då de tar sig fram i staden ständigt uppmärksammas.

Införandet av 30-zoner i bostadsområdena i början av året innebär en förbättring av trafiksäkerheten och ger sannolikt *också* en förbättrad luftmiljö och mindre bullerstörningar vilket alla är faktorer som verkar positivt för stadsmiljön.

I stadsdelsområdet har Götgatsbacken nyligen gjorts om till gågata, vilket uppskattas mycket för fotgängarna. Cykeltrafik är dock tillåten i båda riktningarna, vilket kan medföra konflikter och risker för både fotgängare och cyklister. En uppföljning måste ske av hur det fungerar i praktiken då dessa trafikantgrupper ska samsas på samma utrymme.

I motionen utvecklas inte närmare hur det föreslagna fotgängarrådet bör organiseras eller hur dess eventuella ställning i stadens organisation bör vara. Ska det knytas

till stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden eller kommunstyrelsen eller till samtliga dessa nämnder? Förvaltningen ställer sig avvisande till att inrätta ett fotgängarråd, eftersom det inte kan anses tillföra plan- och trafikfrågorna väsentliga erfarenheter och insikter som inte finns

inom förvaltningarna eller bland de förtroendevalda. För övrigt kan förvaltningen konstatera att staden via gängse remissförfarande i plan- och trafikärenden vanligen erhåller värdefulla synpunkter från olika intressen - däribland de som värnar om gångtrafikanternas behov.

## **Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd**

**Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2005 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

**Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 15 juli 2005 har i huvudsak följande lydelse.

### **Sammanfattning**

Åsa Romson (mp), Per Bolund (mp) och Cecilia Obermüller (mp) föreslår att gångtrafikanterna ska få ett större utrymme på trottoarerna i innerstaden och att detta ska ske genom att bredare gångbanor skapas vid ombyggnader. Staden uppmanas att samla ett särskilt råd för att specialstudera trottoarens betydelse för gångtrafikanter. Inom staden finns redan ett råd, stadsmiljögruppen, som diskuterar och ger rekommendationer om allehanda om- och nybyggnader i staden varför förvaltningen anser att ett råd som endast tillvaratar gångtrafikanternas perspektiv är överflödigt då även gåendes synpunkter tas tillvara inom gruppen.

### **Ärendets beredning**

Ärendet är en remiss från gatu- och fastighetsroteln och från kommunstyrelsen och har beretts av stadsmiljöavdelningen inom Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltning.

### **Bakgrund**

Åsa Romson (mp), Per Bolund (mp) och Cecilia Obermüller (mp) har skrivit en motion där de föreslår att bredare trottoarer ska skapas vid ombyggnader för att ge fotgängare och trottoarlivet mer plats i Stockholms innerstad. Promenerandet ska främjas då det gör att människor mår bättre. Framför allt påpekas att det är viktigt att röra på sig i vardagen och inte bara i motionsspåret. Ett mer levande trottoarliv med uteserveringar, trottoarförsäljning och blomsterarrangemang skulle göra det trevligare att promenera och vistas på den gemensamma uteplatsen som trottoaren utgör.

### **Förvaltningens synpunkter**

Bredare gångbanor med mer plats för uteserveringar, växter m m skulle kunna vara trevligt på många sätt. Gatumiljön blir mer livfull med ett blomstrande café- och restaurangliv. På många trottoarer ryms dock vare sig några uteserveringar eller bloms-



terurnor eftersom gångbanorna är alltför smala.

Idag är det ett krav på att det ska vara minst 2 meter fri yta (i undantagsfall 1,7 meter) kvar av gångbanan när en uteservering har etablerats. Detta mått är satt med tanke på tillgängligheten för gående, barnvagnar, rollatorer, personer med synskada etc. För mycket gångbanemöblering av papperskorgar, uteserveringar, varuskyltning, brevlådor, telefonkiosker, reklampelare m m utgör alltid ett hinder för framför allt synsvaga personer oavsett bredden på trottoaren. Däremot kan man säga att bredare gångbanor generellt ger en möjlighet att strukturera upp gatumöbleringen och skapa möbleringszoner vilket är bra för alla. Men man bör också ha i åtanke att allt för mycket fast gatumöblering utgör ett hinder vid renhållning och snöröjning. Trottoarlivets intressen tas tillvara vid planeringen av ombyggnader i gatumiljön. Hornsgatan som nämns i motionen är ett exempel. Ett annat är Långholmsgatan där det pågår ett programarbete för en ombyggnad där man vill bredda gångbanan för att få bättre plats för gatumöbleringen och skapa en möbleringszon, skapa mer gångyta samt tillföra en yta för torghandel. Detta programarbete utförs av trafikkontoret i samarbete med stadsdelsförvaltningen och berörd fastighetsägare. Samråd har hållits så att även allmänheten fått komma med synpunkter. Något särskilt råd för att komma fram till att det är fördelaktigt med en generös bredd på trottoaren har det inte funnits behov av. Ett annat exempel är tillblivelsen av Bysis Torg vid Hornsgatan där delar av ytan tidigare var en gata med parkering, som nu byggts om till en torgyta med plats för uteserveringar, planteringar och bänkar.

Förvaltningen anser att gångtrafikanternas behov väl tillgodoses vid ombyggnader av gångbanor. Men gångbanan ska fungera för alla sorters människor. Som ett led i detta har gatu- och fastighetskontoret 2001 tagit fram ett utemiljöprogram med riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö för främst funktionshindrade. Det krävs alltså avvägningar för att göra gångbanan tillgänglig för alla och att dessutom göra plats för uteserveringar etc. Inom staden finns stadsmiljögruppen bestående av stadsdelsförvaltningarna i innerstaden, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, markkontoret, stadsmuseum, konstkansliet och skönhetsrådet. Stadsmiljögruppen har möte ungefär en gång i månaden. De tar upp frågor som berör ny- eller ombyggnader av platser eller tillskott av nya byggnader, t ex kiosker, i den offentliga miljön och ger synpunkter på föreslagen utformning, sett främst till de estetiska värdena. Stadsmiljögruppen resonerar om de frågor som efterfrågas i motionen. Så ett råd som fungerar som ett stöd för stadsplaneringen i både små och stora frågor är redan tillgodosett.

Avslutningsvis anser förvaltningen att de gåendes intressen och vikten av tillräckligt utrymme på gångbanorna redan väl tas tillvara i staden och ett särskilt råd för detta därför är obehövligt.

Slut

RESERVATIONER M.M.

**Norrmalms stadsdelsnämnd**

*Reservation* anfördes av ledamoten Ulla Dahl (mp) enligt följande

Förslag till beslut

- att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande godkänns i huvudsak.
- att gångtrafikanternas behov ska tydliggöras vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator.
- att gångtrafiken och trottoarlivet på flera gator i innerstaden ska specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse.
- att ett fotgängarråd ska bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformningen av vägar och gator och vid stadsplanering.
- att stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Det behövs ett fotgängarråd. Det har länge funnits behov av att bättre tillgodose de icke bilburnas intressen vid planering och förändring av gatubilden. Kommersialismen och motororganisationer har dominerat i våra gemensamma uterum för länge.

Det har t.o.m. gått så långt att vanliga nödvändiga bänkar betraktas som en onödig lyx. Det vittnar de återkommande medborgarförslagen om parkbänkar om. Ett fotgängarråd/kollektivresenärsråd skulle givetvis samverka med handikapp-, pensionärs-, barn-, ungdoms- invandrar-, med flera grupper. Och Stockholm skall bli världsbäst på handikapptillgänglighet 2010, har vi bestämt.....

*Särskilt uttalande* gjordes av vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) och ledamoten Sebastian Cederschiöld m.fl. (m) enligt följande

Det tas redan idag stor hänsyn till gångtrafikanterna vid utformning av trottoarer, detta framkommer inte minst vid utformningen av cykelbanor i staden. Det finns ett flertal cykelbanor i staden som hade kunnat planeras annorlunda och placerats på det som idag är trottoarutrymme. Dessa exempel visar tydligt hur viktigt det är att ta hänsyn till alla trafikantgrupper vid gatuplaneringen.

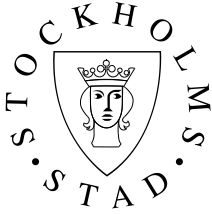
**Katarina-Sofia stadsdelsnämnd**

*Reservation* anfördes av vice ordförande Margareta Björk m.fl. (m) enligt följande

Förslag till beslut

- att avslå motionen samt att därutöver anföra:

I dagens samhälle sker forskning, mätningar, marknadsundersökningar av olika slag av myndigheter inom trafikens område, vilket torde vara tillfyllest för att tillgodose det underlag som motionären efterfrågar.



## KOMMUNFULLMÄKTIGE

### Motioner

2005:44

2005:44

**Motion av Åsa Romson m.fl. (mp) om bredare trottoarer för att ge fotgängare och trottoarlivet mer plats i Stockholms innerstad**

*Dnr 314-2349/2005*

Fler och fler människor rör sig i Stockholms innerstad och mer och mer uppskattar Stockholmarna trottoarerna som mötesplatser för en kaffe latte eller för att stanna en stund och njuta av solen. Ett levande trottoarliv gör Stockholm trevligare, särskilt så här om våren. Problemet på många ställen är dock att platsen för gångtrafikanter är alldeles för liten. Redan för dagens gångtrafikanter uppstår ofta problem med att det är för trångt och svårt att komma fram. Med bredare trottoarer skulle barngrupper som är ute och går inte upplevas som ett 'hinder' av andra, rullstolsbundna skulle få lika rätt till framkomlighet, föräldrar med barnvagn inte ses snett på för att de vill gå två i bredd och prata som alla andra och äldre som vill gå med någon som håller dem under armen inte upplevas som den stoppkloss på gångbanan som en del mer snabbfotade personer ger uttryck för idag.

Det är viktigt att allas gående främjas för att vi ska må bättre. Att röra på sig i vardagen är en av de viktigaste sakerna som behövs för att upprätthålla en god hälsa. Än så länge ligger Stockholm efter städer som New York och London när det gäller gående som färdväg till arbetet men medvetenheten om det hälsosamma i att röra på sig i vardagen gör att det troligtvis kan bli fler som väljer att gå hela eller en bit av vägen till jobbet. Motionsslingor i all ära, men i innerstaden behövs också en ordentlig trottoar!

För barn har det länge varit naturligt att gå eller cykla till dagis och skolor. Nu finns en ökad trend att föräldrarna skjutsar med bil vilket får stora problem med farliga trafiksituationer vid skolorna och mindre rörelse för barnen. Projekt bland annat inom 'Hållbart resande' har i liten skala men framgångsrikt

arbetet med säker skolväg och gående skolbussar, men detta kan stödjas också genom vägplaneringen om kunskaperna om gångtrafikanterna ökas och behoven tydliggörs.

Trottoaren är inte bara en transportsträcka - det är stockholmarnas gemensamma uteplats. Att ge mer plats till gångtrafiken genom att förbjuda gatuserveringar, trottoarförsäljning eller blomsterarrangemang vore helt fel. Tvärtom är det just dessa aktiviteter som gör gåendet meningsfullt. Att planera för bredare trottoarer på solsidan av gatan just för att serveringar eller annat ska kunna etablera sig vore mer logiskt. Det är ingen slump att så många Söderbor uttryckte förtjusning över förslaget med bredare trottoar på solsidan av Hornsgatan i gatu- och fatighetskontorets undersökning i samband med projektet 'Säker huvudgata'.

Fotgängarfrågor får allt större intresse också i andra städer. I Göteborg tog man förra året fram ett fotgängarprogram och i London arbetar man för att bli världens mest gångvänliga stad 2015. Det är rimligt att Stockholm utvecklar dessa frågor och samlar ett råd som kan utgöra ett stöd i planeringen av vägar, gator och stadsplanering. Som exempel på förening som arbetar med dessa frågor kan nämnas Fotgängarnas förening (FOT) om vars arbete man kan läsa på [www.fot.se](http://www.fot.se)

Vi hemställer därför att

1. gångtrafikanternas behov tydliggörs vid ombyggnader och nyanläggningar av vägar och gator
2. gångtrafiken och trottoarlivet på fler gator i innerstaden specialstuderas i syfte att öka kunskapen om trottoarens betydelse
3. ett fotgängarråd bildas som kan användas som referensgrupp i arbetet med utformning av vägar och gator och stadsplanering.

Stockholm den 3 juni 2005

*Åsa Romson*

*Per Bolund*

*Cecilia Obermüller*